

ประวัติการดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถาน
วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปีที่ดำเนินการ	งานที่ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วงเงินงบประมาณ	หมายเหตุ
พ.ศ. ๒๑๕๕ และ ๒๑๕๙	- ซ่อมแผ่นทองปัดยอดพระบรมธาตุ	-	-	
พ.ศ. ๒๑๙๐	- ซ่อมยอดพระบรมธาตุที่ได้ชำรุดหักลง	-	-	
พ.ศ. ๒๒๗๕ - ๒๓๐๑	- มีการตัดแปลงทางเข้าพระสถูปพระบรมธาตุบริเวณวิหารพระทรงม้า	-	-	
พ.ศ. ๒๓๑๒	- ปฏิสังขรณ์พระอารามทั่วไปภายในวัด และโปรดให้สร้างวิหารทับเกษตรต่อออกจากฐานทักษิณรอบองค์พระธาตุ	-	-	
สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	- บูรณะพระวิหารหลวง วิหารทับเกษตร พระบรมธาตุที่ชำรุด	เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พัด)	-	
พ.ศ. ๒๔๒๘	- สร้างใบเสมาและรั้วเหล็กล้อมรอบกำแพงแก้วแล้วทำกระดิ่งรูปใบโพธิ์แขวนเรียงรายพร้อมเครื่องสูง ฉัตร พัดโบก	นายบุญศักดิ์ ชาวอำเภอปากพนัง และญาติมิตร	-	
พ.ศ. ๒๔๓๕	- ปฏิสังขรณ์กำแพงชั้นนอก พระระเบียง พาไล วิหารทับเกษตร วิหารธรรมศาลา วิหารพระม้า วิหารเขียน ปิดทองพระพุทธรูป	พระครูเทพมนีศรีสุวรรณอุปภิบาล (ปาน)	๔๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๔๔๐ (รศ.๑๑๖)	- บูรณะรายละเอียดดังนี้ คือ ๑. วิหารทับเกษตร คือ ระเบียงรอบฐานองค์พระบรมธาตุ ๒. วิหารพระทรงม้า ต่อบันไดพระบรมธาตุด้านเหนือ ๓. วิหารเขียน ต่อกับวิหารพระทรงม้ามาข้างเหนือ ๔. พระธรรมศาลาเป็นมุขต่อระเบียงด้านตะวันออกของพระบรมธาตุ ๕. พระธรรมรูจี ต่อระเบียงด้านตะวันตก	พระครูเทพมนีศรีสุวรรณอุปภิบาล (ปาน)	๑๖๓,๖๙๕ บาท ๓๐ อัฐ	

ปีที่ดำเนินการ	งานที่ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วงเงินงบประมาณ	หมายเหตุ
พ.ศ. ๒๕๕๐ (รศ.๑๑๖) (ต่อ)	๖. ที่สามจอม ๗. ที่โพธิ์ลังกา ๘. ระเบียบรอบนอก ๙. สร้างศาลารายริมกำแพงชั้นนอก ข้างประตูด้านตะวันออก ๒ หลัง และด้านใต้ ๒ หลัง ๑๐. โรงพระสังฆาย ๑๑. กำแพงรอบนอก ๑๒. พลับพลาประทับรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว			
พ.ศ. ๒๕๕๑	- ปฏิสังขรณ์พระเจดีย์เล็กที่รายล้อมพระมหาธาตุ วิหารสามจอม	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	-	
พ.ศ. ๒๕๕๗	- ติดตั้งสายล่อฟ้าองค์พระบรมธาตุเจดีย์	-	-	
พ.ศ. ๒๕๕๘	- รื้อพระวิหารหลวงแล้วสร้างใหม่ให้มีความแข็งแรงกว่าเดิม	สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์	-	
พ.ศ. ๒๕๕๘	- สร้างวิหารพระแอด	พระครูพุทธิสารเจติยาภิวัฒน์	-	
พ.ศ. ๒๕๑๐	- บูรณปฏิสังขรณ์วิหารธรรมศาลา	-	-	
พ.ศ. ๒๕๑๓	- บูรณะพระระเบียงคด โดยได้เปลี่ยนเครื่องมือเครื่องบนใหม่ ดัดผนัง ก่ออิฐถือปูนให้ตรง ทำฐานบัวเพิ่ม บัวหัวเสาทำใหม่แต่รักษาแบบเดิม อาสนะพระด้านนอกพอกปูนซีเมนต์ให้หนาขึ้นและขยายให้กว้างกว่าเดิมเล็กน้อย พื้นด้านล่างเสริมเหล็กโอบปูนซีเมนต์ให้พื้นสูงกว่าเดิมเล็กน้อย	กองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร	-	

ปีที่ดำเนินการ	งานที่ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วงเงินงบประมาณ	หมายเหตุ
พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗	- บูรณปฏิสังขรณ์พระวิหารหลวง (พระอุโบสถ)	กองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร	-	
๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๗	- ดำเนินการทำความสะอาดและเสริมความมั่นคงเจดีย์หิน	-	-	
พ.ศ. ๒๕๔๙	- บูรณะพระปัญญาและเจดีย์	วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร	-	
พ.ศ. ๒๕๕๐	- บูรณะวิหารทับเกษตรส่วนหลังคา เปลี่ยนโครงสร้างหลังคาที่ชำรุด บุสังกะสีใต้กระเบื้อง ปรับระดับพื้นลานประทักษิณ ปูหินอ่อน ทำรางและขยายท่อระบายน้ำ	บริษัท สุรศักดิ์ก่อสร้าง	-	
พ.ศ. ๒๕๕๒	- วิจัยและสำรวจโครงสร้างความมั่นคงแข็งแรงของฐานรากและตัวองค์ พระบรมธาตุ ผลการสำรวจพบว่าภายนอกอยู่ในสภาพดี เว้นแต่องค์ ระฆังที่ขยายตัวออกมาโดยรอบเป็นบางส่วน และมีปัญหาการซึมของ น้ำ	สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (ASIAN INSTITUTE OF TECHNOLOGY : AIT)	๕๐๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๕๓	- บูรณะวิหารทับเกษตรทั้งหลัง ดำเนินการเปลี่ยนโครงสร้างไม้ ทำบัว หัวเสา ขยายอาสน์พระ และเสริมเหล็กเทคอนกรีตพื้น ภายในพระ ระเบียงทั้งหมด	กองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร	-	
พ.ศ. ๒๕๕๔	- อนุรักษ์องค์พระเจดีย์ โดยทำความสะอาดกำจัดคราบสกปรก เช่น ตะไคร่น้ำ รา อุดรอยแตก ประกอบชิ้นส่วนที่หลุดร่อนให้มั่นคง อาบน้ำยาป้องกันการดูดซึมที่องค์พระบรมธาตุ	ว่าที่เรือตรี อภรณ์ ณ สงขลา นายช่างศิลปกรรม ๖ หัวหน้างาน อนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง กองโบราณคดี กรมศิลปากร	๖๓๓,๙๘๖ บาท	
พ.ศ. ๒๕๕๕	- อนุรักษ์เจดีย์ที่ศบนฐานทักษิณ ๔ องค์ กำแพงแก้วฐานทักษิณ ซ่อมเครื่องสูง ซ่อมทางระบายน้ำ และปูนทับหลังคาทับเกษตร ทำความสะอาดคราบสกปรกและอาบน้ำยาป้องกันการดูดซึมของน้ำ	กองโบราณคดี กรมศิลปากร	-	

ปีที่ดำเนินการ	งานที่ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วงเงินงบประมาณ	หมายเหตุ
พ.ศ. ๒๕๒๕ (ต่อ)	<p>ที่ผิวปูนฉาบองค์พระบรมธาตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ซ่อมแซมเครื่องโลหะทำกระดิ่งรูปใบโพธิ์ เครื่องสูง ฉัตร พัดโบก บนรั้วเหล็ก สันกำแพงแก้วลานประทักษิณ และซ่อมแซมใบเสมาที่ชำรุด - ซ่อมแซมหน้าต่างพระวิหารเขียน ๑๐ ช่อง วิหารโพธิ์ลังกา ๓๓ ช่อง และเพิ่มเหล็กแบนขนาด ๒๐ ซม. หนา ๕ ซม. เชื่อมติดกับลูกกรงเดิม เพื่อให้แข็งแรงยิ่งขึ้น - ติดตั้งลูกกรงเหล็กสำหรับวิหารทับเกษตร - ดำเนินการซ่อมแซมรอยร้าวฐานผนังทักษิณพระบรมธาตุเจดีย์ - ดำเนินการซ่อมอีคา ๓ ตัว และปั้นใหม่ ๑ ตัว บนพระเจดีย์สามจอม 	<p>กลุ่มงานศิลปะไทยและช่างสิบหมู่ กองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร</p> <p>วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร</p> <p>หน่วยศิลปากรที่ ๘</p> <p>ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศิริวงศ์การค้า</p> <p>นายวิทยา กลิ่นพิกุล</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>๙๘,๐๐๐ บาท</p> <p>๖๐,๐๐๐ บาท</p>	
พ.ศ. ๒๕๒๗	<ul style="list-style-type: none"> - กำจัดวัชพืชที่บริเวณบัวคว่ำบัวหงายและองค์ระฆัง องค์พระบรมธาตุ - ซ่อมแซมเจดีย์รายด้านทิศใต้จำนวน ๑ องค์ 	<p>วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารว่าจ้าง บุคคลภายนอก</p> <p>นางกวี บุญญารักษ์</p>	<p>๑๐,๐๐๐ บาท</p> <p>-</p>	
พ.ศ. ๒๕๒๘	<ul style="list-style-type: none"> - ตัดต้นไม้บริเวณบัวคว่ำบัวหงายและองค์ระฆัง องค์พระบรมธาตุ 	นายเชียว ทศภพ	๑๕,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๓๐	<ul style="list-style-type: none"> - ซ่อมกลีบบัวทองคำที่ฉีกขาดเปราะบาง เสริมสภาพเป็นสนิม เสริมความมั่นคงแข็งแรงที่กลีบบัวปูนปั้น 	<p>กลุ่มงานศิลปะไทยและช่างสิบหมู่ กองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร</p>	๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท	

ปีที่ดำเนินการ	งานที่ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วงเงินงบประมาณ	หมายเหตุ
พ.ศ. ๒๕๓๑	<ul style="list-style-type: none"> - อนุมัติงบประมาณฉุกเฉินบูรณะวิหารทับเกษตรและองค์พระบรมธาตุถึงระดับกลับบัวคว่ำบัวหงายทองคำ - สร้างซุ้มประตูวัดพระมหาธาตุด้านทิศตะวันตก (ถนนหลังพระธาตุ) - บูรณะเจดีย์บริวาร ๔๗ องค์ บูรณะเจดีย์ ๒ องค์ ปิดทองพระพุทธรูป ๕ องค์ บริเวณหน้าสำนักงานจัดผลประโยชน์ของวัด บูรณะและปิดทองพระพุทธรูปในพระระเบียง ๑๑๓ องค์ 	<p style="text-align: center;">-</p> <p>นายวิทยา กลิ่นพิกุล</p> <p>นายสุธี พลชัย</p>	<p>๒๓,๒๔๐,๐๐๐ บาท</p> <p>๙๐,๐๐๐ บาท</p> <p>๖๕,๐๐๐ บาท</p>	
พ.ศ. ๒๕๓๒	<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจความชำรุดขององค์พระบรมธาตุ พบว่า องค์พระบรมธาตุตั้งแต่ชั้นทักษิณถึงยอดมีรอยร้าว ที่เกิดจากปูนฉาบ บางแห่งปูนฉาบหลุดร่อนจนเห็นอิฐก่อ มีร่องรอยน้ำไหลเข้าองค์พระบรมธาตุ และมีน้ำไหลซึมออกมาที่ซุ้มคูหาหัวช้าง และซุ้มเรือนแก้วพระที่ส่วนฐานของพระบรมธาตุในวิหารทับเกษตร - ซ่อมกำแพงด้านติดถนนราชดำเนินและซ่อมเจดีย์ในวิหารธรรมศาลา ซุ้มประตูของวิหารสามจอม ปูนปั้นพญาครุฑที่เจดีย์หลังวิหารสามจอม 	<p>หน่วยศิลปากรที่ ๘ เจ้าหน้าที่ของวัดพระมหาธาตุ วิศวกรและสถาปนิกจากกองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร</p> <p>นายสุธี พลชัย</p>	<p style="text-align: center;">-</p> <p>๖๔,๐๐๐ บาท</p>	
พ.ศ. ๒๕๓๓	<ul style="list-style-type: none"> - บูรณะองค์พระบรมธาตุตั้งแต่วิหารทับเกษตรไปจนถึงระดับกลับบัวคว่ำบัวหงายทองคำ 	บริษัท ศิวกรการช่าง	-	
พ.ศ. ๒๕๓๔	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบสภาพปลียอดทองคำ พบว่าชั้นนอกสุดเป็นทองคำ ชั้นที่สองเป็นตะกั่วหรือดีบุก ชั้นที่สามเป็นปูนทรายแบบโบราณ ชั้นในสุดเป็นโพรงอาจเกิดจากแกนไม้เดิมผุกร่อนจนหมดและพบว่ายอดพระบรมธาตุส่วนปลายเอียงไม่ได้แนว แผ่นทองคำชำรุด พลอย อัญมณีบางส่วนชำรุดหลุดร่วงหายไป 	กองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร	-	

ปีที่ดำเนินการ	งานที่ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วงเงินงบประมาณ	หมายเหตุ
พ.ศ. ๒๕๓๔ (ต่อ)	- ซ่อมเชิงชายไม้ของวิหารธรรมศาลาที่ชำรุด และซ่อมพื้นที่โดยรอบพระ ระเบียง	วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร	๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๓๕ – ๒๕๓๘	- บูรณะปลียอดทองคำพระบรมธาตุเจดีย์ และเสริมความมั่นคงปูนแกนใน ปลียอด	-	๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๓๙	- บูรณะพระวิหารหลวง	-	๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๔๐	- บูรณะพระวิหารหลวง วิหารพระม้า วิหารธรรมศาลา วิหารเขียน และ พระระเบียงคด	-	๒๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๔๑	- บูรณะพระเจดีย์กาชาด	-	งบประมาณของทางวัด	
พ.ศ. ๒๕๔๒	- อนุรักษ์ประติมากรรมปูนปั้นสองข้างบันไดทางขึ้นลานประทักษิณ	กลุ่มงานอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง และ ประติมากรรมติดที่ สำนักโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร	-	
พ.ศ. ๒๕๔๓	- บูรณะกำแพงด้านทิศตะวันตกของวัด	-	งบประมาณของทางวัด	
พ.ศ. ๒๕๔๔	- บูรณะวิหารโพธิ์ลังกา และมณฑปพระพุทธบาทจำลอง	บริษัท ศิวกรการช่าง	๘,๒๐๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๔๕	- บูรณะวิหารพระเจ้าศรีธรรมโศกราช(วิหารสามจอม) และวิหารพระกัจ จายนะ (วิหารพระแอด) และบูรณะเจดีย์ราย ๒๓ องค์ โดยการตัด ความชื้น	-	งบการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค วงเงิน ๙,๐๓๑,๕๕๑ บาท	

ปีที่ดำเนินการ	งานที่ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วงเงินงบประมาณ	หมายเหตุ
พ.ศ. ๒๕๕๖	- บูรณะเจดีย์ราย ๖๒ องค์ โดยการตัดความชื้น และบูรณะเจดีย์ราย ๑๑๓ องค์ โดยการทำความสะอาดผิวด้านนอกและฉาบปูนหมักขัดปูนดำ	-	๕,๘๐๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๕๗	- อนุรักษ์พระพุทธรูปพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช และ พระกัจจายนะ (พระแอด) - ปรับปรุงอาคารและออกแบบจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ภายในอาคารระเบียงคด ส่วนต่อเติม - ทำการบูรณะเจดีย์ราย ๑๑๓ องค์ โดยการทำความสะอาดผิวด้านนอก และฉาบปูนหมักขัดปูนดำ (ต่อเนื่องจากปี ๒๕๕๖)	- - -	งบการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค วงเงิน ๓๔๖,๕๕๑ บาท ๘,๘๖๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๕๘	- ปรับปรุงอาคารและออกแบบจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ภายในอาคารระเบียงคด ส่วนต่อเติม (ต่อเนื่องจากปี ๒๕๕๗) และทำการบูรณะเจดีย์ราย ๑๑๓ องค์ โดยการทำความสะอาดผิวด้านนอกและฉาบปูนหมักขัดปูนดำ (ต่อเนื่องจากปี ๒๕๕๗)	-	-	
พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๕๑	- บูรณะองค์พระบรมธาตุและวิหารทับเกษตร	กรมศิลปากร	-	
พ.ศ. ๒๕๕๑	- บูรณะพระวิหารหลวง บูรณะซุ้มประตูด้านหน้าวัดพร้อมทั้งทาสี และทำบานประตูใหม่	บริษัท ศิวกรการช่าง จำกัด	งบประมาณของทางวัด ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๕๒	-บูรณะศาลา ๑๐๐ ปี บูรณะวิหารโพธิ์พระเดิม	บริษัท ศิวกรการช่าง จำกัด	งบประมาณของทางวัด ๕,๓๐๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๕๓	-บูรณะศาลาศรีพุทธนิสาร	บริษัท ศิวกรการช่าง จำกัด	งบประมาณของทางวัด ๖,๒๐๐,๐๐๐ บาท	

ปีที่ดำเนินการ	งานที่ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วงเงินงบประมาณ	หมายเหตุ
พ.ศ. ๒๕๕๓ (ต่อ)	-อนุรักษ์พระไสยาสน์ (พระบรรทม) ในวิหารโพธิ์ลังกา	ช่างชัย	งบประมาณของทางวัด ๖๕๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๕๕	-อนุรักษ์พระบรมธาตุเจดีย์ (ทำความสะอาดผิวปูนองค์เจดีย์ อนุรักษ์และซ่อมปล้องโฉน อนุรักษ์และซ่อมเสาด้านและฐานพระเวียง อนุรักษ์และซ่อมเจดีย์ทิศลานประทักษิณ) -บูรณะมณฑปพระพุทธบาท -บูรณะวิหารพระแอด	- - ห้างหุ้นส่วนจำกัด เมธาวิรวมช่าง	งบประมาณของทางวัด ๓,๗๐๐,๐๐๐ บาท งบประมาณของทางวัด ๒,๕๖๐,๐๐๐ บาท งบประมาณของทางวัด ๑,๕๕๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๕๖	-บูรณะวิหารโพธิ์ลังกา	-	งบประมาณของทางวัด ๑,๘๑๗,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๕๗	-บูรณะเจดีย์รายหมายเลข ๑	-	งบประมาณของทางวัด ๕๘๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๕๘	-บูรณะวิหารคด	ห้างหุ้นส่วนจำกัด บูรณาไท	๑๓,๙๒๐,๐๐๐ บาท	
พ.ศ. ๒๕๕๘	-กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายฝั่งอ่าวไทย จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับจัดสรรงบประมาณโครงการบูรณะองค์พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช	จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็น ผู้เบิกจ่าย	๓๐,๙๙๘,๐๐๐ บาท	สามารถใช้ได้ ใน ปีงบประมาณ ๒๕๕๙